

4. Životní prostředí

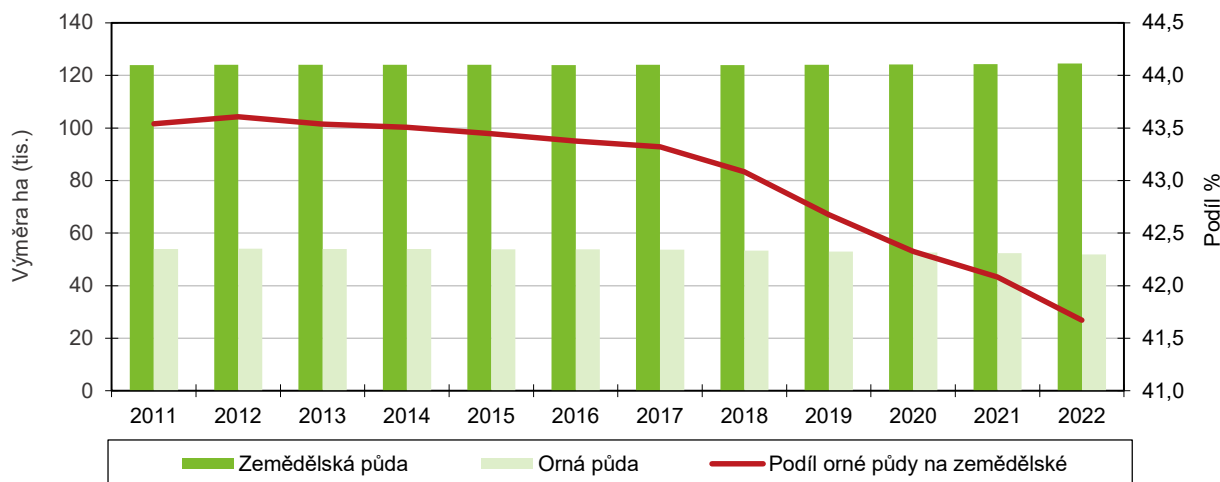
Půdní fond

Orná půda
dlouhodobě ubývá...

Z celkové výměry kraje tvoří více než dvě třetiny nezemědělská půda (62,4 %), tzn. lesní pozemky, zastavěné plochy a nádvoří, vodní a ostatní plochy. Zemědělská půda je tvořena ornou půdou, trvalými travními porosty, ovocnými sady, zahradami.

Graf 4.1. Výměra zemědělské a orné půdy v Karlovarském kraji

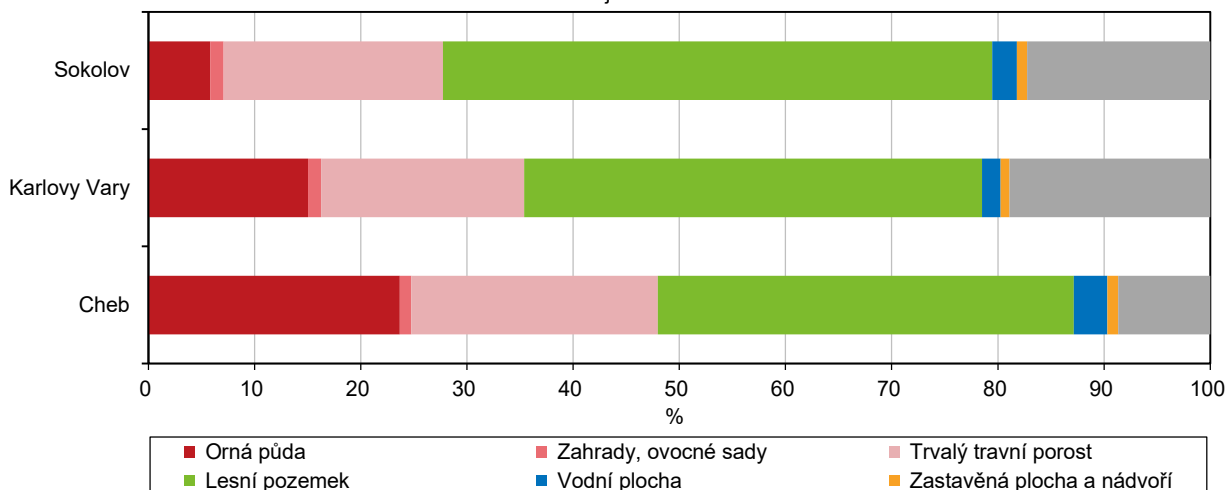
Zdroj: ČÚZK

Podíl orné půdy na celkové výměře kraje vykazuje dlouhodobě mírně klesající trend, v roce 2022 činil 15,7 %, což je o 7,8 procentního bodu méně než v roce 1990. V meziokresním srovnání je nejvyšší podíl orné půdy v okrese Cheb (23,7 %), naopak nejnižší v okrese Sokolov (5,8 %), což je dáno zejména rozsáhlou těžební činností na Sokolovsku.

Graf 4.2. Struktura půdy podle okresů Karlovarského kraje k 31. 12. 2022

Zdroj: ČÚZK

... naopak podíl trvalých
travních porostů stále roste.

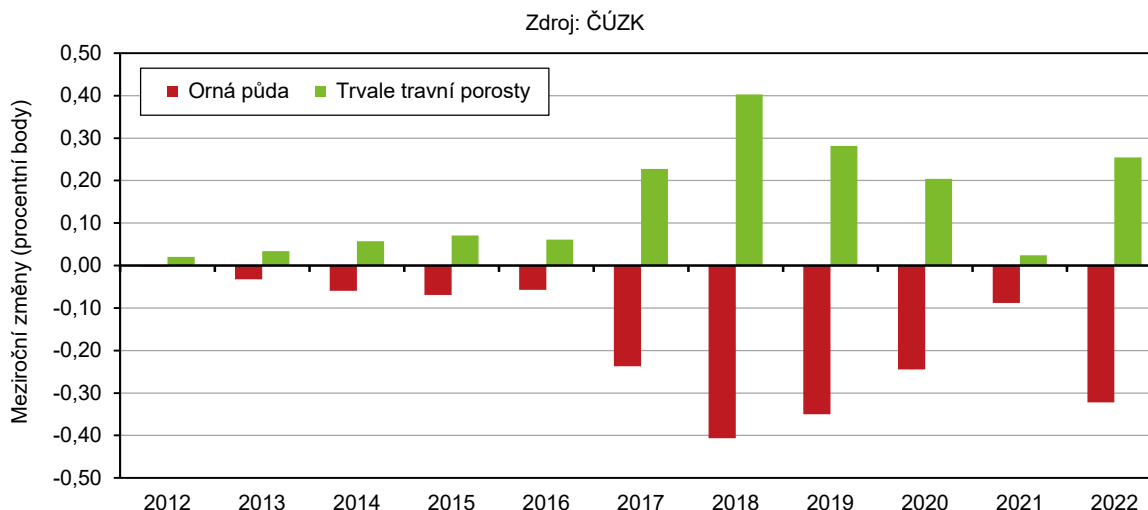
Na úkor orné půdy se dlouhodobě zvyšuje podíl trvalých travních porostů. Ty v roce 2022 pokrývaly 20,8 % celkové výměry a za uplynulých třicet let tak jejich podíl vzrostl o 6,1 procentního bodu.

Druhá nejvyšší zalesněnost v ČR.

Výměra nezemědělské půdy v kraji se dlouhodobě nemění a pohybuje se na úrovni téměř dvou třetin celkové výměry. Největší rozlohu zaujímají lesy. Jejich podíl činí 43,8 % celkové výměry, Karlovarský kraj je tak druhým nejzalesněnějším regionem ČR po Libereckém kraji a oproti celorepublikovému průměru je jeho zalesněnost vyšší o 9,9 procentního bodu.

Z okresů kraje vykazuje nejvyšší podíl lesních pozemků okres Sokolov (51,8 % celkové výměry okresu), nejméně zalesněný je okres Cheb (39,2 % celkové výměry okresu).

Graf 4.3. Meziroční změny podílů orné půdy a trvalých travních porostů na zemědělské půdě v Karlovarském kraji

Chráněná území

Chráněná území na pětinu rozlohy kraje.

Na území Karlovarského kraje se v roce 2022 nacházelo celkem 96 zvláště chráněných území, která zaujímají téměř pětinu celkové rozlohy kraje (19,4 %). Tento podíl je v mezikrajském srovnání šestý nejvyšší po Libereckém, Zlínském, Ústeckém, Královéhradeckém a Jihočeském kraji.

Mezi jednotlivými okresy našeho kraje jsou rozdíly v rozloze území, na která byla ochrana území vyhlášena, přesto platí, že v žádném z nich není rozloha těchto území pod 12 %. Největší plocha chráněných území se nachází v okresech Sokolov (27,6 % celkové rozlohy okresu) a Cheb, kde chráněná území zaujímají téměř čtvrtinu jeho celkové výměry (24,1 %). Důvodem této skutečnosti je zejména to, že na území těchto zmíněných okresů se rozkládají přírodní rezervace a také rozlehlá chráněná krajinná oblast Slavkovský les, která zasahuje i do Plzeňského kraje.

Jedním ze dvou typů chráněných území v rámci soustavy Natura 2000 (soustava chráněných území, která vytvářejí podle jednotných principů všechny státy Evropské unie) jsou také tzv. Ptačí oblasti. V současné době je v ČR vymezeno 41 ptačích oblastí, z nichž se na území Karlovarského kraje nachází dvě, a to Doupovské hory a Novodomská rašeliniště – Kovářská.

Ekologické zemědělství

Ekologickému zemědělství se také říká biozemědělství či organické zemědělství. Jeho smyslem je produkce zdravých a kvalitních potravin trvale udržitelným způsobem. Jde o způsob hospodaření založený na zásadách etického přístupu vůči chovaným zvířatům, ochrany životního prostředí, šetření neobnovitelných zdrojů, udržení biodiverzity a ochrany zdraví populace.

Podíl půdy v ekologickém zemědělství se mírně snížil...

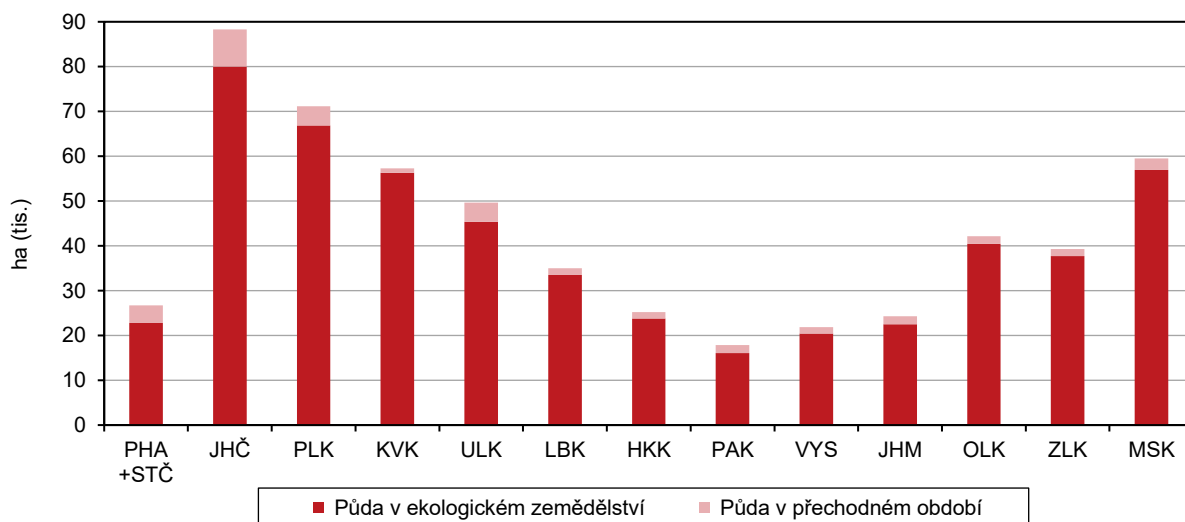
V Karlovarském kraji hospodařili zemědělci v roce 2022 na 55 780 ha ekologické půdy, výměra půdy v ekologickém zemědělství tak doznala mírný meziroční pokles o 0,9 %. Její podíl na celkové výměře zemědělské půdy se tak snížil ze 45,3 % v roce 2021 na 44,8 % v roce 2022. V témže roce se náš kraj podílel 10,6 % na výměře ekologicky obhospodařované půdy v celé ČR, jde o čtvrtý nejvyšší podíl v mezikrajském srovnání. Vyšší hodnotu podílu vykázaly jen kraje Jihočeský, Plzeňský a Moravskoslezský.

... výrazný nárůst podílu půdy v přechodném období.

Předtím, než je zemědělská půda certifikována jako ekologická, je nutné přeměnit ji způsobem uvedeným v žádosti o registraci na Ministerstvu zemědělství a zabezpečit odstranění vlivu negativních dopadů předchozí zemědělské činnosti na zemědělskou půdu, krajinu a životní prostředí. Tento režim se nazývá přechodné období a jeho doba je stanovena zákonem na 2 roky. V této době je zemědělec povinen dodržovat podmínky zákona o ekologickém zemědělství, ale produkty prozatím nejsou považovány za ekologické.

Graf 4.4. Výměra půdy v ekologickém zemědělství a přechodném období podle krajů k 31. 12. 2022

Zdroj: Ministerstvo zemědělství

Výměra půdy v tzv. přechodném období činila v Karlovarském kraji v roce 2022 celkem 2 544 ha, ve srovnání s předcházejícím rokem tak došlo k jejímu prudkému nárůstu, a to o 156,7 %. Výměra půdy v přechodném období doznala meziroční navýšení ve všech regionech ČR, přičemž v Karlovarském kraji byl tento nárůst největší. Nejméně se výměra půdy v přechodném období zvýšila v Ústeckém (o 6,4 %) a Moravskoslezském kraji (o 15,7 %).

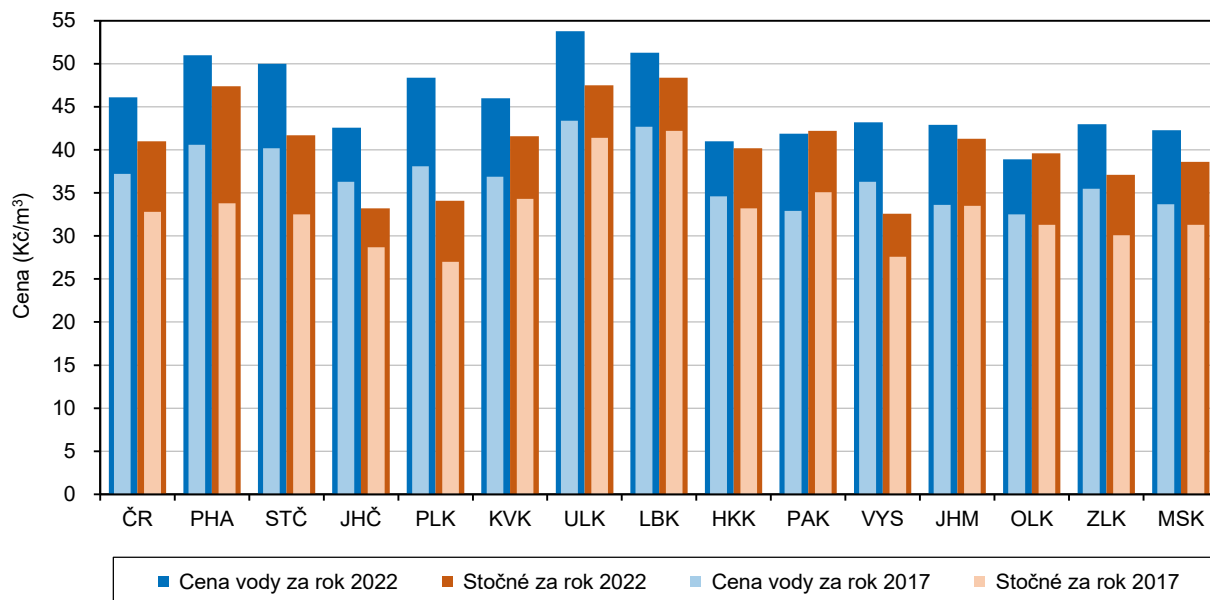
Vodovody a kanalizace

Cena vodného a stočného má dlouhodobě rostoucí tendenci.

Z celkového počtu obyvatel v kraji bylo v roce 2022 celých 100 % obyvatel zásobováno vodou z veřejného vodovodu. Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele tak v porovnání s předchozím rokem poprvé po několika letech zaznamenalo pokles. Současně došlo k navýšení cen vodného (o 5,5 %) i stočného (o 6,4 %).

Graf 4.5. Průměrná cena za vodné a stočné v krajích v letech 2017 a 2022

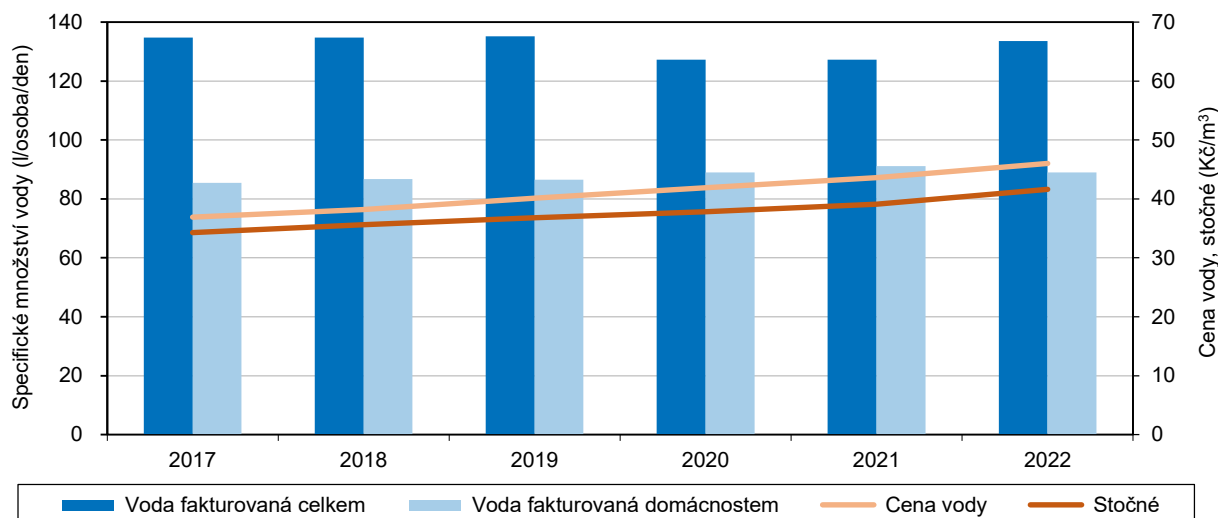
Zdroj: ČSÚ

V roce 2022 bylo domácnostem Karlovarského kraje na 1 obyvatele fakturováno 89,0 l/den, což je o 2,3 %, tedy o 2,1 l/den méně než v předcházejícím roce a zároveň o 0,4 l/den méně, než kolik činí republikový průměr (89,4 l/den).

Graf 4.6. Specifické množství fakturované vody, vodné a stočné v Karlovarském kraji

Zdroj: ČSÚ

K poklesu specifického množství vody fakturovaného domácnostem došlo ve všech regionech ČR bez výjimky, v našem kraji byl tento pokles čtvrtý nejnižší po

Plzeňském, Olomouckém a Jihomoravském kraji. Nejvíce se meziročně snížil objem fakturované vody na 1 obyvatele v Hl. městě Praze (o 7,3 %), kde je však zároveň tento objem v rámci celé ČR nejvyšší (111,2 l/den).

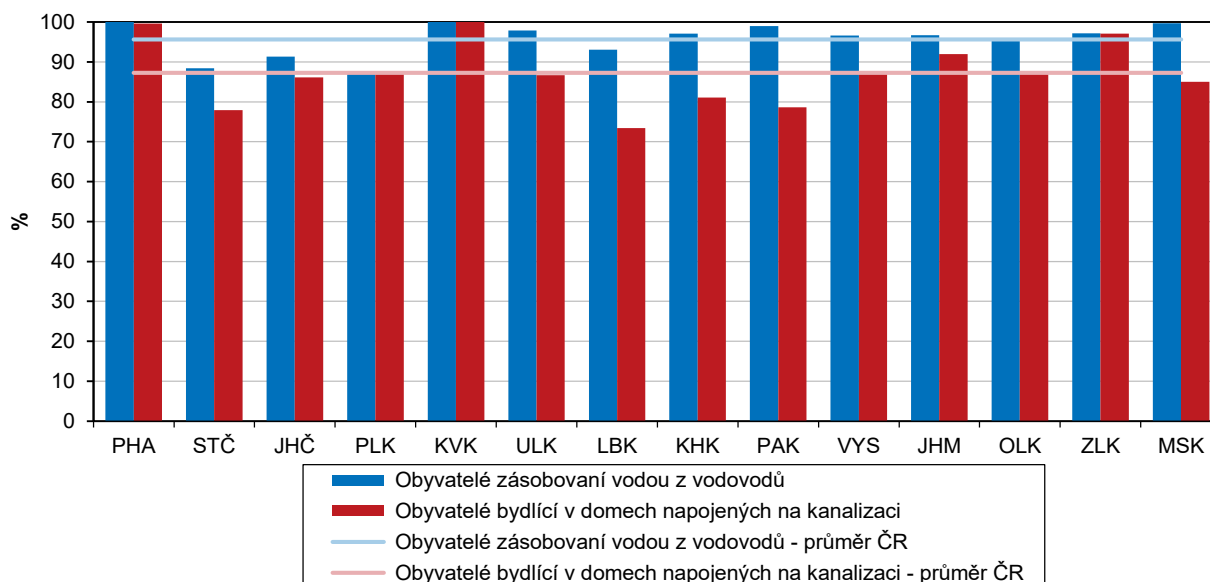
V celé ČR dochází dlouhodobě k navyšování cen vody a stočného, v Karlovarském kraji se tak během uplynulých deseti let zvýšila cena vody v Kč/m³ o 28,5 % a cena stočného o 35,5 %.

Nejvyšší podíl obyvatel připojených na veřejnou kanalizaci.

Karlovarský kraj byl v roce 2022 jediným regionem ČR, kde jsou na veřejnou kanalizaci napojeni všichni jeho obyvatelé. Náš kraj si drží prvenství nejvyššího podílu obyvatel napojených na veřejnou kanalizaci již od roku 2017. Vysoký podíl obyvatel kraje je napojeno i na veřejnou kanalizaci s koncovou čističkou odpadních vod. Na tu bylo v roce 2022 napojeno 99,9 % obyvatel. Napojení všech svých obyvatel vykázalo v roce 2022 pouze Hl. město Praha, stejně vysoký podíl osob napojených na veřejnou kanalizaci s koncovou čističkou odpadních vod jako Karlovarský kraj pak vykazoval pouze Středočeský kraj. V celé ČR činí tento podíl 87,3 %, což je o 12,7 procentního bodu méně než v našem kraji.

Graf 4.7. Podíl obyvatel zásobovaných vodou a napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu podle krajů v roce 2022

Zdroj: ČSÚ

Téměř veškerá voda vypouštěná do kanalizace prochází čističkami odpadních vod.

V roce 2022 bylo v Karlovarském kraji 101 čistíren odpadních vod s celkovou kapacitou 124,2 tisíc m³ na den. Oproti minulému roku tak 1 čistička ubyla. Téměř veškerá voda vypouštěná do kanalizace v Karlovarském kraji prochází čističkami odpadních vod (99,9 %). V mezikrajském srovnání jde tak o druhý nejvyšší podíl po Hl. městě Praze, kde čističkami odpadních vod prochází všechna voda vypouštěná do kanalizace.

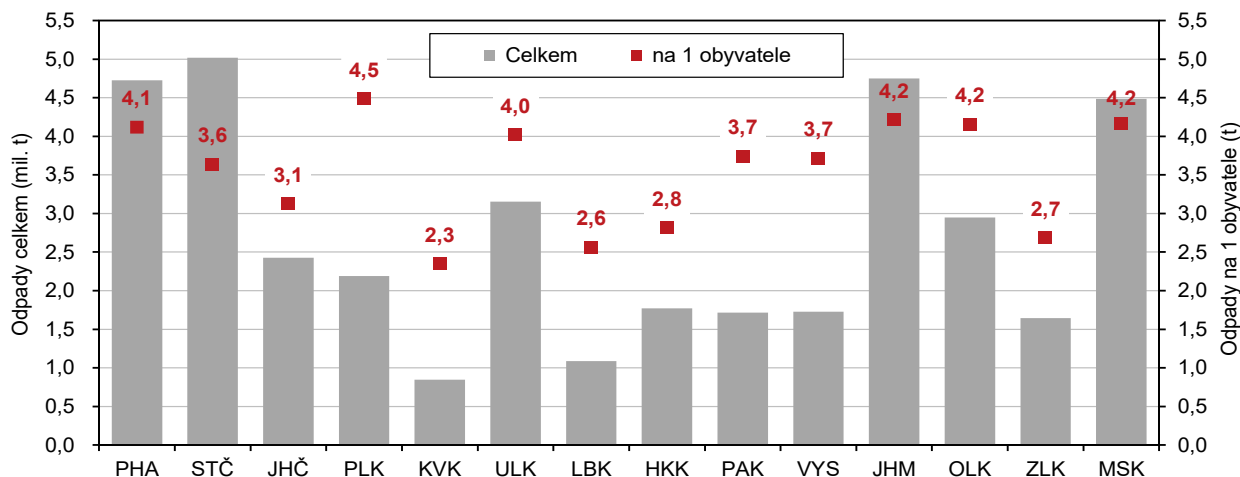
Odpady

Dne 1. ledna 2021 nabyl účinnosti nový zákon o odpadech č. 541/2020 Sb., který byl přijat v návaznosti na právní předpisy Evropské unie z tzv. balíčku oběhového hospodářství. Nový zákon o odpadech obsahuje oproti předchozí právní úpravě několik významných změn, které se dotknou nejen běžných občanů, ale především

podnikatelů a obcí. Přináší řadu nových povinností pro původce odpadu, reguluje problematiku tzv. černých skládek, nově ukládá povinnost obcím určit místa pro oddělené soustředování recyklovatelných složek komunálního odpadu (tzn. nebezpečného odpadu, papíru, plastů, skla, kovů, biologického odpadu, jedlých olejů a tuků) a upravuje také mj. metodiku vybírání poplatků za komunální odpad.

Graf 4.8. Produkce odpadů celkem podle krajů v roce 2022

Zdroj: ČSÚ

Nejnižší objem vyprodukovaného odpadu celkem na 1 obyvatele v mezikrajském srovnání.

V našem regionu bylo v roce 2021 nashromážděno celkem 666 368 tun odpadu, z toho 3,1 % představoval nebezpečný odpad. Ve srovnání s předchozím rokem tak došlo k poklesu vyprodukovaného odpadu o více než pětinu (o 21,1 %). V přepočtu na 1 obyvatele našeho regionu připadalo 2 349 kg odpadu. V mezikrajském srovnání jde o nejnižší hodnotu v celé ČR, která nedosahuje na celorepublikový průměr o 1 381 kg.

Produkce komunálního odpadu se meziročně zvýšila.

Komunálním odpadem se rozumí odpad z provozu domácností, odpad z čištění veřejných komunikací a prostranství, odpad z údržby veřejné zeleně a odpad živnostenského charakteru (odpad podobný komunálnímu odpadu, který vzniká z nevýrobní činnosti a provozu živností, úřadů a škol). V Karlovarském kraji měla produkce komunálního odpadu v několika posledních letech spíše klesající tendenci, a to jak v absolutních hodnotách, tak i v přepočtu na 1 obyvatele, v posledním sledovaném roce však došlo k jejímu nárůstu.

V roce 2021 bylo v Karlovarském kraji vyprodukováno celkem 131 688 tun komunálního odpadu. Ve srovnání s předchozím rokem se tak celková produkce tohoto odpadu zvýšila o 4,1 % a představovala 464,7 kg odpadu na 1 obyvatele. Ve srovnání s předchozím obdobím tak došlo k navýšení produkce odpadu na 1 obyvatele v našem kraji o 34,6 kg.

Karlovarský kraj vykázal třetí nejvyšší produkci komunálního odpadu na 1 obyvatele.

V celorepublikovém srovnání se produkce komunálního odpadu na 1 obyvatele meziročně zvýšila ve většině regionů ČR, v našem kraji bylo přitom toto navýšení druhé největší po Pardubickém kraji. Nižší hodnoty v porovnání s předchozím obdobím zaznamenal v roce 2021 kraje Královéhradecký, Středočeský, Jihočeský a Liberecký. Objem produkce odpadu na 1 obyvatele v našem kraji byl v celokrajském srovnání třetí nejvyšší po Královéhradeckém a Libereckém kraji a na celorepublikový průměr nedosahoval o 47 kg na 1 obyvatele. Naopak nejvíce komunálního odpadu na 1 obyvatele vyprodukovali obyvatelé Pardubického (564 kg) a Středočeského kraje (563 kg).

Výdaje na ochranu životního prostředí

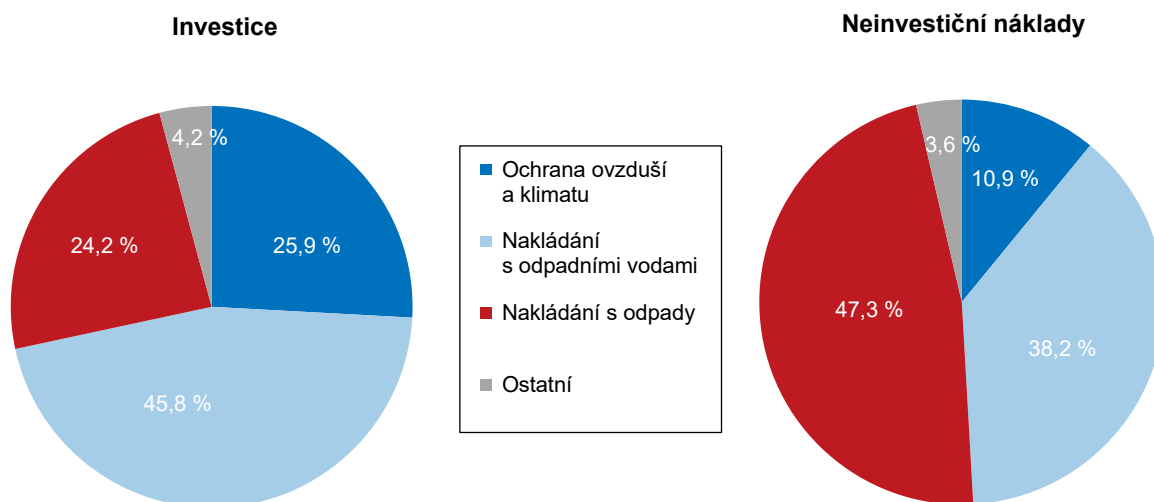
Vzhledem k tomu, že poslední data o investičních a neinvestičních nákladech na ochranu životního prostředí máme k datu vydání této analýzy k dispozici pouze za rok 2021, budeme hodnotit vývoj pouze do tohoto roku.

Investice na ochranu životního prostředí podle sídla investora mírně vzrostly.

Objem investic vynaložených na ochranu životního prostředí podle sídla investora v Karlovarském kraji, po výrazném propadu v roce 2017 o téměř polovinu, zaznamenal v roce 2021 mírný meziroční nárůst (o 4,3 %, tj. ze 411,9 mil. Kč v roce 2020 na 429,4 mil. Kč v roce 2021).

Graf 4.9. Investice a neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle kraje sídla investora a podle účelu v Karlovarském kraji (průměr let 2016–2021)

Zdroj: ČSÚ

Největší podíl těchto investic (46,0 %) tvořily výdaje na nakládání s odpadními vodami. Na ochranu ovzduší a klimatu jich bylo použito 38,7 %, což představuje oproti minulému období mírný pokles o 5 procentních bodů. Naopak do nakládání s odpady bylo investováno více a výdaje tak vzrostly o 3,3 procentního bodu. Celkově tak výdaje vynaložené na nakládání s odpady tvořily pouze 10,7 % z celkových investic na ochranu životního prostředí.

Hodnota investic vynaložených na ochranu životního prostředí podle místa investice na 1 obyvatele mírně vzrostla.

Hodnota vynaložených investic na ochranu životního prostředí podle místa investice na 1 obyvatele našeho regionu v roce 2022 meziročně mírně vzrostla, a to o 5,1 % na 1 735 Kč. Celkově došlo ve srovnání s uplynulým rokem 2020 k nárůstu těchto vydaných finančních prostředků ve většině regionů ČR, přičemž v Karlovarském kraji bylo navýšení této investiční aktivity třetí nejnižší. Naopak nejvyšší meziroční pokles těchto investic evidovaly kraje Královéhradecký a Středočeský, a to o více než třetinu (o 35,4 %, resp. 34,3 %).

V celé ČR se snížil objem vynaložených finančních prostředků na ochranu životního prostředí dle místa investice na 1 obyvatele meziročně průměrně o 3,5 %.

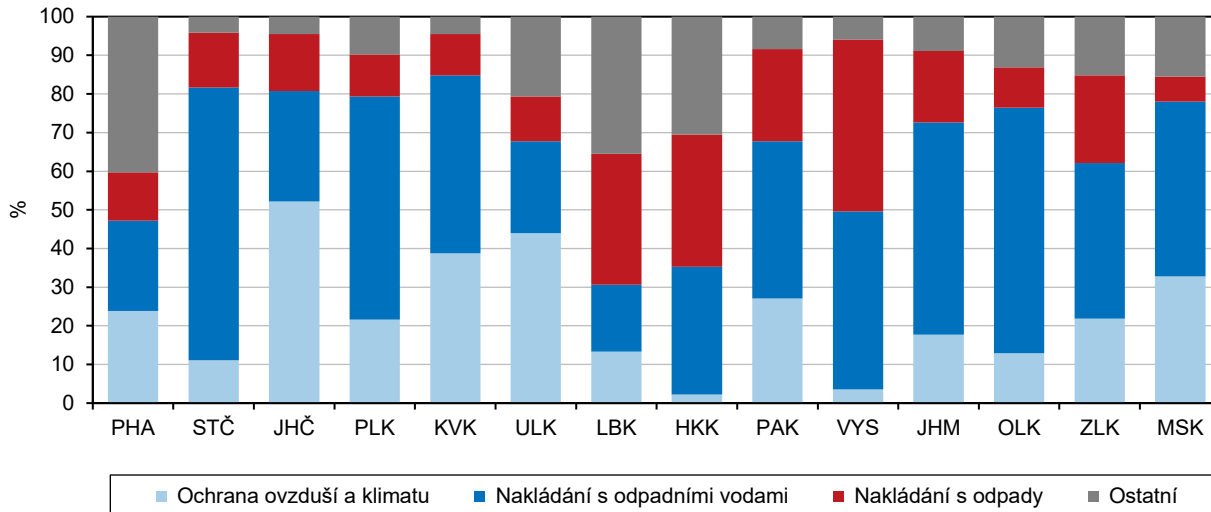
Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí mírně poklesly.

Neinvestiční náklady v našem regionu, vzniklé v souvislosti s ochranou životního prostředí, podle kraje sídla investora ve srovnání s předchozím rokem mírně poklesly (o 2,4 %) a v roce 2021 tak dosáhla jejich výše 1 276,8 mil. Kč. Více než polovina jich souvisela s nakládáním s odpady (55,7 %) a více než třetina

s odpadními vodami (37,8 %). Náklady spojené s ochranou ovzduší tvořily nejmenší podíl, a to pouze 4,2 % z celkových neinvestičních nákladů.

Graf 4.10. Investice na ochranu životního prostředí podle kraje sídla investora v roce 2021

Zdroj: ČSÚ

Karlovarský kraj zaznamenal jako jediný meziroční pokles neinvestičních nákladů.

Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle kraje sídla investora vzrostly, až na výjimku Karlovarského kraje, ve všech regionech ČR, přičemž nejvyšší a velmi výrazný nárůst zaznamenal Zlínský kraj (o 74,8 %). Karlovarský kraj byl jediným regionem, ve kterém byl meziročně zaznamenán pokles těchto vynaložených nákladů, a to o 2,4 %.

